

Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Kópavogi, 13. september 2010

Efni: Umsögn um þskj. 1456 — 693. mál á 138. löggjafarþingi 2010

1. Almenn

Frumvarp þetta er sprottið upp frá dómi Hæstaréttar en Hæstiréttur kvað upp dóm 21. júní 2010 í máli nr. 372/2010 þar sem ekki var fallist á að almenn tilvísun virðisaukaskattslaga til tekjuskattslaga dygði til að veita lagaheimild til kyrrsetningar vegna ætlaðra brota gegn virðisaukaskattslögum. Er með þessu frumvarpi verið að víkka þannig heimildir í lögum til að ná þeim markmiðum sem lög nr. 23/2010 áttu upphaflega að taka yfir.

Yfirlýstur tilgangur frumvarps þess er varð að lögum nr. 23/2010, um breytingu á lögum nr. 90/2003, um tekjuskatt, með síðari breytingum (kyrrsetning eigna), var sá að gefa stjórnvöldum heimild til að kyrrsetja eigur þeirra aðila sem taldir eru bera ábyrgð á því tjóni sem varð við hrun íslensku bankanna. Hins vegar var um að ræða tvítekingu á heimildum til kyrrsetningar sem var öpörf og gekk lengra en þörf krafði og réttlætanleg var.

Hér á eftir eru raktar athugasemdir Deloitte eftir því sem við á, bæði við núgildandi löggjöf, sbr. lög nr. 23/2010, sem og frumvarp þetta.

2. Tvíteking á heimildum skatransóknarstjóra til kyrrsetningar.

Samkvæmt 7. mgr. 103 gr. tekjuskattslaga skal skatransóknarstjóri ríkisins gæta laga um meðferð sakamála eftir því sem við getur átt.

88. gr. laga um meðferð sakamála er svohljóðandi:

„Til tryggingar greiðslu sektar, sakarkostnaðar og upptöku ávinnings, sem aflað hefur verið með broti, getur lögregla krafist kyrrsetningar hjá sakborningi ef hættu þykir á að eignum verði ella skotið undan eða þær glattist eða rými að mun.

Um framkvæmd og gildi kyrrsetningar samkvæmt þessari grein fer sem um kyrrsetningu fjármuna almenn, með þeim undantekningum að tryggingu þarf ekki að setja, mál þarf ekki að höfða til staðfestingar kyrrsetningu og gjöld skal ekki greiða fyrir ráðstafanirnar.

Kyrrsetning samkvæmt þessari grein fellur niður ef ákærði hefur verið sýknaður með endanlegum dómi af greiðslu sektar og sakarkostnaðar eða upptaka ávinnings hefur ekki verið dæmd. Sama á við ef saksókn hefur verið felld niður eða rannsókn leiðir ekki til

saksóknar. Sakborningur á þá heimtingu á að felldar verði úr gildi þær ráðstofanir sem gerðar hafa verið til tryggingar kyrrsetningunni. Kyrrsetning fellur á sama hátt niður ef sakborningur innir af hendi þær greiðslur sem kyrrsetning á að tryggja."

Tvítækning felst bæði í heimild til kyrrsetningar og undanþágu frá lögum um kyrrsetningu og lögbann hvað varðar skyldu til að leggja fram tryggingu, höfða mál til staðfestingar kyrrsetningu og greiðslu gjalds.

Einnig má benda á nágildandi lögtaksheimild á grundvelli 5. mgr. 116. gr. tekjuskattlaga, sbr. 1. gr. laga um lögtak og fjárnám án undanfarandi dóms eða sáttar nr. 29/1885.

3. Gerðarþolar

Gerðarþolar við kyrrsetningu samkvæmt lögum nr. 23/2010 eru ekki aðeins aðilar sem rannsókn beinist að skv. 109. gr. tekjuskattlaga, heldur einnig makar þeirra, erfingjar, þeir sem hafa fjárforræði fyrir ólögráða menn o.fl. skv. 116. gr. tekjuskattlaga.

Yfirlýstur tilgangur þeirra laga, sem og þess frumvarps sem hér um ræðir, er m.a. sá að gefa stjórnvöldum heimild til að kyrrsetja eigur þeirra aðila sem taldir eru bera ábyrgð á því tjóni sem varð við hrun íslensku bankanna.

Með því að gerðarþolar séu einnig þeir sem falla undir 116. gr., eins og var niðurstaðan í lögum nr. 23/2010, er verið að ganga lengra en í lögum um meðferð sakamála og í raun lengra en nauðsyn krefst, til að koma í veg fyrir undanskot á eigum þeirra aðila sem koma að hruni íslensku bankanna. Ástæðan er sú heimild sem þegar er fyrir hendi í lögum um gjaldþrotaskipti nr. 21/1991, til að rifta gerningum þrotamanns allt að 24 mánuðum aftur í tímann.

Einnig má benda á það að með því að ganga svo langt, að heimilt sé að kyrrsetja eigur maka og annarra aðila skv. 116. gr. tekjuskattlaga, er verið að ganga lengra en meðalhófi gegnir, sbr. ákvæði stjórnsýslulaga nr. 37/1993.

4. Andlag kyrrsetningar

Kyrrsetning er í eðli sínu bráðabirgðaráðstöfun, enda er um mjög íþyngjandi ráðstöfun að ræða. Vegna þessa þarf, skv. lögum um kyrrsetningu og lögbann, að leggja fram tryggingu vegna mögulegs skaða gerðarþola og staðfesta þarf kyrrsetningu fyrir héraðsdómi til að tryggt sé að kyrrsetningarheimild sé til staðar.

Með lögum nr. 23/2010 og í frumvarpi þessu er gefin heimild til að kyrrsetja eigur til tryggingar á greiðslu væntanlegrar skattkröfu, fésektar og sakarkostnaðar í málum sem sæta rannsókn hjá skattrannsóknarstjóra. Hér geta verið um að ræða mjög háar kröfur og getur tjón skattaðila orðið þó nokkuð ef ástæða reynist síðar ekki fyrir kyrrsetningu. Með því að ekki þurfi að leggja fram tryggingu þegar beiðni um kyrrsetningu er lögð fram er verið að rýra möguleika gerðarþola til að fá bætur fyrir kyrrsetningu.

Jafnframt er ekki gert ráð fyrir því í lögum nr. 23/2010, né í frumvarpi þessu, að kyrrsetningin takmarkist við hámarks upphæð, en slíkt er vert að skoða. Jafnframt er vert lögfesta ákveðið lágmark.

Með því að ekki þurfi að fá staðfestingu dómstóla á kyrrsetningu er verið að rýra réttarstöðu gerðarþola. Þetta er sérstaklega alvarlegt þegar í hlut eiga aðilar sem ábyrgð bera á grundvelli 116. gr. tekjuskattlaga eins og áður sagði.

Þá má benda á að meðferð mála hjá skattrannsóknarstjóra getur verið tímafrekari en svo að réttlætislegt sé að kyrrsetja eigur þeirra sem rannsókn sæta og tengdra aðila skv. 116. gr. tekjuskattslaga, í svo langan tíma.

5. Brottfall kyrrsetningar

Kyrrsetning fellur niður ef rannsókn leiðir ekki til hækkunar á sköttun skattaðila eða þess að honum verði gerð fésekt. Hins vegar eru ekki í frumvarpi þessu, frekar en var gert með lögum nr. 23/2010, fyrirvarar um það hversu langan tíma kyrrsetningin á að vara. Vert sé að bæta slíku ákvæði við núgildandi löggjöf og í frumvarp það sem hér er til skoðunar, t.d. með því að undirstrika það að skattrannsóknarstjóri hraði meðferð máls að teknu tilliti til umfangs og/eða eðli málsins.

Í lögum nr. 23/2010 er ekki minnst á kyrrsetningu eigna þeirra aðila sem þurfa að þola kyrrsetningu á grundvelli 1. mgr. 1. gr. laganna, þ.e. skv. 116. gr. tekjuskattslaga (makar, erfingjar, þeir sem hafa fjárforræði fyrir ólöggráða menn, stjórnarmenn ofl.). Er því alvarlegur galli á gerð og uppbyggingu laga nr. 23/2010 sem þyrfti að skoða samhliða frumvarpi þessu.

6. Niðurstaða

Þó svo að í frumvarpinu sé ekki gert ráð fyrir tilvísun í 116. gr. tskl., þótti ekki annað fært en að benda á galla í núverandi löggjöf hvað þetta varðar.

Engir fyrirvarar eru í núgildandi frumvarpi né lögum um hámarksupphæð kyrrsetningar né hversu langan tíma kyrrsetning getur verið. Vert sé að bæta úr því með réttarstöðu sakborninga í huga, sérstaklega hvað varðar heimild þá sem eru í lögum um tekjuskatt, sbr. lög nr. 23/2010.

Vert þykir því að taka til endurskoðunar þá heimild sem fyrir er og þá að endurbæta þá kyrrsetningarheimild að teknu tilliti til þess sem að ofan greinir.

Virðingarfyllt
f.h. Deloitte

Guðmundur Skúli Hartvigsson

Lögfræðingur

Skatta og lögfræðisviðs